

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 14 ΙΟΥΝΙΟΥ 2017

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΤΡΙΠΑΜΠΟΥΚΗ-ΧΑΙΡΗ ΑΜΑΛΙΑ, ΤΣΙΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗ ΤΑΝΙΑ,
ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΑΝΝΑ, ΑΪΒΑΛΙΩΤΟΥ ΕΛΕΝΗ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΒΑΣΩ, ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΥ ΕΙΡΗΝΗ**

A1. Μετάφραση

- Νόμισε ότι ερχόταν σ' αυτόν άνθρωπος τεραστίου μεγέθους και με βρώμικο πρόσωπο, όμοιος με μορφή νεκρού. Αυτόν μόλις είδε ο Κάσσιος, τον έπιασε φόβος και θέλησε να μάθει το όνομά του. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνα.
- Στον λατινικό πόλεμο ο Τ. Μάνλιος ύπατος καταγόμενος από ευγενική/αριστοκρατική γενιά ήταν αρχηγός του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και προκλήθηκε σε μάχη από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια: [...]
- Δε σου πέρασε η οργή καθώς περνούσες/διέσχιζες τα σύνορα της πατρίδας; Μολονότι είχες φτάσει με εχθρική και απειλητική διάθεση, γιατί, όταν είδες τη Ρώμη, δε σου πέρασε από το μυαλό (η ιδέα): «μέσα σε εκείνα τα τείχη βρίσκονται το σπίτι και οι εφέστιοι θεοί μου, η μητέρα, η σύζυγος και τα παιδιά (μου)»; Επομένως εγώ αν δε σε είχα γεννήσει, η Ρώμη δε θα πολιορκιόταν. Αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη σε ελεύθερη πατρίδα. Εγώ τίποτα πια δεν μπορώ να πάθω και ούτε θα είμαι τόσο δυστυχημένη / πάρα πολύ δυστυχημένη για πολύ καιρό (ακόμη). Αλλά αντίθετα, αν συνεχίσεις, αυτούς περιμένει είτε πρόωρος θάνατος είτε μακρόχρονη δουλεία.

Παρατηρήσεις

B1. ingentis => ingenter

facie => facies

similem => simillimo

quem => quae

exercitui => exercitus

proelio => proeliis

minaci => minaciora

illa => illud

penates => penatium

nihil => nulli rei

diu => diutius

miserrima => miser

hos => hac

mors => morte

servitus => servitutis

B2α.

existimarit => existimem

venire => veniendo

aspexit => aspice

concepit => concipient

praefuit => praeesse

abiret => abisset

abstinerent => abstenturam

haberem => habebuntur

pati => passuram esse

possum => possitis

B2β.

Ενεστώτας: ingrediamur

Παρατατικός: ingrederemur

Μέλλοντας: ingressuri simus

Παρακείμενος: ingressi simus

Υπερσυντέλικος: ingressi essemus

Συντελ. Μέλλοντας: _____

Γ1α.

- *magnitudinis* = Γενική της ιδιότητας, δηλώνει μόνιμη (ή αντικειμενική) ιδιότητα. Αναφέρεται στο *hominem*, στο οποίο λειτουργεί ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός.
- *consul* = Παράθεση στο Υποκείμενο *T. Manlius*, στο οποίο λειτουργεί ως ομοίπτωτος ονοματικός προσδιορισμός.
- *aliquando* = Επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *abiret* της δευτερεύουσας χρονικής πρότασης.
- *animo* = Αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα *perveneras*
- *miserrima* = Κατηγορούμενο μέσω του συνδετικού ρήματος *futura sum* στο εννοούμενο Υποκείμενο του *ego*.

Γ1β.

- *se* = Υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου *esse*. Τίθεται σε Αιτιατική παρόλο που υπάρχει Ταυτοπροσωπία, διότι πρόκειται για το λατινισμό του ειδικού απαρεμφάτου.
- *ego* = Ως Υποκείμενο του τελικού Απαρεμφάτου *parati* είναι το εννοούμενο *ego*, δηλαδή μια Ονομαστική ίδια με το Υποκείμενο του ρήματος *possum*, διότι πρόκειται για τελικό απαρέμφατο και υπάρχει Ταυτοπροσωπία.

Γ1γ. *Dux hostium his verbis proelio filium lacessivit.*

Γ1δ. *natus* = *qui nobili genere natus erat* (Οριστική Υπερσυντελικού). Αναλύεται σε δευτερεύουσα αναφορική πρόταση επιθετική προσδιοριστική στο Υποκείμενο *T. Manlius*.

ingredienti: dum tu fines patriae ingrederis (-re).

Γ2α.

Υπόθεση: *si pergis* (*si* + Οριστική Ενεστώτα)

Απόδοση: *at contra hos aut immature mors aut longa servitus manet.* (*si* + Οριστική Ενεστώτα)

Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο απλό Υποθετικό λόγο του πρώτου είδους, δηλαδή ανοιχτή υπόθεση στο παρόν.

Αντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν:

at contra hos, si perrexisses (Υποτακτική Υπερσυντελικού), *aut immatura mors aut longa servitus mansisset* (Υποτακτική Υπερσυντελικού)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή στο παρόν – μέλλον:

at contra hos, si **pergas** (Υποτακτική Ενεστώτα), aut immatura mors aut longa servitus **maneat** (Υποτακτική Ενεστώτα)

Γ2β.

nisi filium haberem: non filium habens

Υποθετική επιρρηματική μετοχή που τίθεται σε πώση ονομαστική καθώς είναι συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο ego του ρήματος *essem* της κύριας πρότασης εξάρτησης.

Ένταξη στην περίοδο:

(Ego) non filium habens libera in libera patria mortua essem.

Γ2γ.

1^ο κείμενο: Quem simul aspexit Cassius

2^ο κείμενο: Cum aliquando castris abiret

Η πρώτη είναι μια δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο *simul* και όχι με την αναφορική αντωνυμία *quem* (η οποία απλώς προτάσσεται για έμφαση), διότι η αναφορική αντωνυμία βρίσκεται μετά από τελεία και άρα ισοδυναμεί με δεικτική. Επομένως δεν εισάγει δευτερεύουσα αναφορική πρόταση. Εκφέρεται με Οριστική, διότι δηλώνει απλώς και μόνο χρόνο και συγκεκριμένα με Παρακείμενο, διότι σε σχέση με τις κύριες προτάσεις της περιόδου δηλώνει προτερόχρονο στο παρελθόν.

Η δεύτερη είναι επίσης δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό / διηγηματικό χρονικό σύνδεσμο *cum*, διότι πρόκειται για αφήγηση παρελθόντος γεγονότος. Το Υποκείμενο της πρότασης *is* προτάσσεται για έμφαση (το *is* είναι Υποκείμενο τόσο της δευτερεύουσας όσο και της κύριας πρότασης). Εκφέρεται με Υποτακτική, διότι υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση αιτίου – αιτιατού μεταξύ της δευτερεύουσας και της κύριας πρότασης. Και για το λόγο αυτό είναι εμφανές το Υποκειμενικό στοιχείο. Συγκεκριμένα εκφέρεται με Παρατατικό, διότι εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*edixit* = Ιστορικός Παρακείμενος) και σύμφωνα με την ακολουθία χρόνων Υποτακτικής, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.